

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 2

13. siječnja 2011.

cijena 100 Ft

Foto: Tímea Horvát

Najmlađa gošća na
Hrvatskom balu u Šopronu

Komentar

U zrcalu petrovskih brojkov

Na kraju ljeta vik doznajemo za važne podatke svake seoske zajednice pri crikvenom obračunu. Nije to bilo drugačije ni zadnji dan staroga ljeta pri hvalodavanju, prilikom petroviske svete maše. Po običaju se onda prešte bilanca seoskih vjerskih događajev.

Kako smo i ovput mogli doznati od našega farnika Tamása Várhelyia u Petrovom Selu, kojega smo skloni u Ugarskoj zvati i najjačom tvrdjavom Gradišćanskih Hrvatov, minulo ljeto je bilo sve skupa samo 16 krstikov (iz toga broja krstili su u petrovskoj crikvi jednoga odrašćenoga, a i deset dičakov i pet divičic med novorodjeni). Iz ovoga broja samo desetimi stanuju u Petrovom Selu. Iz trinaest sprohodov devet preminulih je bilo žen, i četiri muži. Prosječna starost preminulih je 83,5 ljeto. Što nalize hištav, trimi su si obećali vjernost pred petrovskim oltarom, a šestimi (ki su negda bili ovde pokrščini) negde drugde. Prvopričesniki su bili trinaestimi, a sakramentat bermanja su primili jedanaestimi. Pomoću petroviskoga farnika dalje smo istraživali i rovali u prošlosti i pogledali smo, kako su ove brojke izgledale pred petnaestimi, pedesetimi i stovimi ljeti. Ljeta 1995. kršćenja je bilo deset (u istom broju divičic i dičakov), dvanaest sprohodov (13 muži i sedam žen) u prosječnoj starosti od 75 ljet.

Pred pedesetimi ljeti iz 23 pokršćenih je bilo deset dičakov i trinaest divičic. 21 mrtvacu su zakapali toga ljeta (devet mužev i 12 žen) od prosječne starosti 73,5. Ljeta 1910. u petrovisku matičnu knjigu su si zabilježili 59 krstidbov (28 dičakov i 31 divičicu), iz 40 pokojnih devetnaestimi su bili muži i 21 žena. Zanimljivo je da je ovde bila prosječna dob starosti 22,5, pokidob je toga ljeta umrlo 25 dice ispod osam ljet starosti.

Što zrcali iz ove male štatistike? Dokle se prosječna starost umrlih raste, u sva zadnja ljeta većimi se ganu u vjekovječnost, nek kolikimi se narodu. U Petrovom Selu vekšinom prlje umru žene nek muži, iako znam da u neki drugi gradišćanski seli npr. Undi i Hrvatskom Židanu, po većem broju daju zbogom muži zemaljskom svitu, ostavljajući za sobom udovice. Vridno bi bilo ove podatke usporediti i s drugimi gradišćanskimi seli i pogledati kako se formira budućnost po ti cifra. Posebno bi bilo sociološko pitanje da u svi ti naši seli, kolikimi su oni ki nisu stupili na hištvo, ki su se razašli, u koliko hištav su ostali pari prez dice, ali kolikimi preferiraju takozvani singli žitak i zašto. Ako je već jednom nazvišćeno 2011., za Ljeto familijov.

-Tiho-

BUDIMPEŠTA – U predvorju Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đakog doma u petak, 14 siječnja s početkom u 17 sati, priređuje se tradicionalna predaja maturalnih vrpce. Gimnazijalci 11. i 12. razreda s recitalom, pjesmom i plesom proslavit će taj važni trenutak, a prigodom toga ove će školske godine 18 učenika te razrednici Lilla Dombai i Žolt Ternak preuzeti vrpce.

„Glasnikov tjedan“

Mađarska je vlada 1. siječnja preuzela izmjenično predsjedanje EU-om koje će trajati do 30. lipnja. Izmjenična predsjedništva čine tri zemlje koje zajednički dogovaraju program za razdoblje od 18 mjeseci. Mađarska je zadnji član predsjedničke trojke, u kojoj su još Španjolska (prva polovica 2010. g.) i Belgija (druga polovica 2010. g.). Od 1. srpnja 2011. godine dolazi

nova predsjednička trojka koju čine Poljska, Danska i Cipar. Završetak pristupnih pregovora s Hrvatskom među ključnim je prioritetima mađarskog predsjedništva, uz poticanje gospodarskog rasta i zapošljavanja, energetske sigurnost, europsku strategiju za integraciju Roma, Dunavsku strategiju...

Istodobno 1. siječnja na snagu je stupio novi Zakon o medijima (prihvaćen u Parlamentu 21. prosinca 2010. godine) po kojem utemeljena Nacionalna agencija za medije i komunikacije (NMHH) nadzire vijesti u svim državnim glasilima, te joj se omogućuje izricanje visokih kazni kršiteljima zakonskih odredaba koje nisu jasno određene: ugrožavanje javnog interesa, javnog reda, morala ili objavljivanje nepotpunih informacija, neuravnoteženo medijsko izvještavanje. Zakon omogućuje Vijeću pristup dokumentima medijskih tijela, a novinare može natjerati na otkrivanje izvora kada je riječ o pitanjima važnim za nacionalnu sigurnost.

U obranu slobode tiska (3. siječnja) ustala su (uza svjetska glasila) i dva najvažnija mađarska dnevnika lijeve orijentacije. Népszabadság na naslovnici na mađarskom i 22 jezika Europske Unije ističe: „Ovo je kraj slobode tiska u Mađarskoj.“ Népszava je na mađarskom i engleskom na naslovnici objavio: „Sloboda tiska temeljno je pravo države članice EU-a. Moramo braniti svoja de-

mokratska prava u Mađarskoj. Tražimo slobodu tiska.“

Predstavnica za medije OESS-a u svom priopćenju izjavljuje kako zakon krši standarde medijskih sloboda te organizacije, te da je „takva koncentracija moći regulatornih tijela bez presedana u europskim demokracijama“. Zakon su kritizirale vlade EU-a, te vodeći europski i svjetski dnevници i tjednici...

Vlada Viktora Orbána odbacuje „neutemeljene, a katkad i potpuno apsurdne optužbe“, kazujući kako je Zakon u skladu s europskim normama, te je potpuni službeni prijevod Zakona dostavljen Bruxellesu, europskim tijelima koji zasada proučavaju je li zakon u skladu s europskom uredbom o audiovizualnim medijima, a razmotrit će je li Zakon suprotan Povelji o temeljnim pravima, obvezujućom dokumentu Lisabonskog ugovora.

Tako je Zakon o medijima zasjenio sve druge događaje vezane za mađarsko predsjedništvo EU-om, te su mađarski dužnosnici najčešće morali odgovarati na neugodna pitanja o tom zakonu. Popustio je i premijer Viktor Orbán koji je na zajedničkoj konferenciji za novinare nakon sastanka s predsjednikom Europske komisije Joseom Manuelom Barrosoom 6. siječnja u Budimpešti izrazio spremnost promijeniti Zakon o medijima ako Europska komisija u njemu pronađe nešto što je protivno europskim načelima i ako se u njegovoj primjeni pokaže da su neke od sadašnjih kritika opravdane. Istodobno je Barroso kazao kako je načelo slobode govora u Europskoj Uniji „sveto“ te pozdravio spremnost premijera Orbána da promijeni zakon o medijima pokaže li se to potrebnim.

Branka Pavić Blažetin

Uz obljetnicu međunarodnog priznanja Republike Hrvatske

Republika Hrvatska obilježava 19. obljetnicu međunarodnog priznanja, prisjećajući se 15. siječnja 1992. kada je njezinu neovisnost priznalo 12 tadašnjih članica Europske Unije, nadnevka koji se smatra jednim od najvažnijih događaja u hrvatskoj povijesti. Priznanju zemalja Europske Unije isti su se dan pridružile i Austrija, Bugarska, Kanada, Mađarska, Malta, Poljska i Švicarska. Priznanje Hrvatske dogodilo se u trenutku kada je gotovo trećina zemlje bila pod okupacijom jugoslavenske vojske i srpskih paravojskih postrojba, u jeku Domovinskog rata. Hrvatska je na svoje granice, u kojima je međunarodno priznata, izašla tek poslije šest godina, nakon završetka mirne reintegracije istočne Slavonije i Podunavlja. Kao prva međunarodno priznata država koja je priznala Hrvatsku ostat će zapamćen Island (19. prosinca 1991), a istoga dana na to se odlučila i Njemačka (premda uz odluku da njezino priznanje na snagu stupa 15. siječnja 1992, zajedno s ostalim članicama Europske Unije). Dva dana prije EU-a, 13. siječnja, Republiku je Hrvatsku priznala Sveta Stolica. Primanjem u Ujedinjene narode 22. svibnja 1992. Hrvatska je konačno postala jednakopravnom članicom međunarodne zajednice.

Aktualno

Mađarsko predsjedavanje Europskom Unijom

Prvog siječnja 2011. godine Mađarska je preuzela polugodišnje predsjedništvo nad Europskom Unijom, stoga će zemlja tijekom šest mjeseci biti u središtu pozornosti te snositi posebnu odgovornost i u ocjenjivanju Unije u svijetu. Pripredba svečanoga preuzimanja predsjedništva bila je 6. siječnja 2011. g. u Parlamentu, kada je belgijski premijer Yves Leterme, čija je zemlja predsjedala u drugoj polovici prošle godine, predao Viktoru Orbánu, predsjedniku Vlade Republike Mađarske, zastavu EU-a.

Od stupanja na snagu Lisabonskog ugovora, na vrhu europskih čelnika predsjedava stalni predsjednik Europskog vijeća, a Vijećem za vanjske poslove predsjedava visoka predstavica EU-a za vanjsku i sigurnosnu politiku, a ostalim formacijama Vijeća EU-a, među ostalim i Vijećem za opće poslove koje se bavi proširenjem, predsjedava zemlja predsjedateljica, ovaj put Mađarska. Uloga izmjeničnih predsjedništva važna je zbog činjenice da je u svim pitanjima koja se tiču proširenja potreban pristanak svih zemalja članica i upravo ono radi na usuglašavanju zajedničkog stajališta svih zemalja članica. Radi osiguranja neprekinutosti u radu izmjeničnoga predsjedništava, tri zemlje koje zaredom predsjedavaju zajednički dogovaraju program za razdoblje od 18 mjeseci. Mađarska je to činila sa Španjolskom i Belgijom. Mađarska je odlučna da svoje polugodišnje predsjedništvo Europskom Unijom posveti infrastrukturnim

projektima u regiji – modernizaciji cesta, željeznica i regulacije rijeka, te turizmu i energetici, a sve uz očuvanje okoliša. Međutim mađarska vlada smatra da svi ti častoljubivi planovi neće biti ostvareni ako Unija ne preokrene jedan negativan demografski trend – starenje svojega stanovništva, smatra da

Bruxelles treba više poraditi na promicanju „obiteljskih vrijednosti”, a sve zato da Europljani počnu imati više djece. Mađarska želi nastaviti s prihvatom novih članica u Uniju, također želi da za njezina predsjedništva Hrvatska okonča pregovore o članstvu u Uniji te da se napravi napredak u pristupnim pregovorima drugih balkanskih država. Premijer Republike Mađarske Viktor Orbán izjavio je kako je strateški važno ubrzati i završiti pristupne pregovore s Hrvatskom. Mađarska za vrijeme svoga predsjedanja namjerava u svibnju organizirati samit istočnog partnerstva u Budimpešti. Europa 2020. desetgodišnja je strategija koju je Europska komisija donijela u ožujku za poticanje zapošljavanja.

Očekuje se da će na kraju mađarskog predsjedništva biti prihvaćena strategija EU-a za Podunavske zemlje, novu makroregiju kako bi se bolje iskoristili postojeći instrumenti i zalihe poradi razvoja velikih potencijala te regije. Makroregionalni pristup novi je oblik suradnje između susjednih regija u Europskoj Uniji i izvan nje kako bi se bolje

iskoristili postojeći instrumenti poput strukturnih fondova.

Dunavska je regija druga makroregija nakon Baltičke. Mađarsko će predsjedništvo u svibnju u Budimpešti organizirati drugi sastanak na vrhu sa zemljama Istočnog partnerstva, koje obuhvaća šest zemalja bivšega Sovjetskog Saveza, s kojima EU želi izgraditi čvršće odnose, ali bez izgleda za članstvo. Jedan od prioriteta mađarskog predsjedništva bit će i integracija Roma na europskoj razini. Tijekom predsjedanja, u Mađarskoj će biti organizirano 260 sastanaka i drugih događaja. Najveći će se dio sastanaka održati u jednoj od najvećih i najljepših baroknih palača, koju je u prvoj polovici 18. stoljeća izgradio grof Antal Grassalkovich, u gradiću Godlovu (Gödöllő), a bila je omiljena ljetna rezidencija austrijskog cara te ugarsko-hrvatskog i češkog kralja Franje Josipa I. i njegove supruge, carice Elizabete, poznatije pod nadimkom Sisi.

Preuzimanje predsjedništva EU-a zasjenio je novi zakon o medijima, koji je stupio na snagu od 1. siječnja, i EU je žestoko kritizirao zbog slobode medija, naime po novom zakonu Nacionalna agencija za medije i komunikacije, vijeće od pet članova vladajuće stranke, odlučuje je li neko glasilo politički objektivno. Ipak prema posljednjim izjavama premijera Orbána, ako EU kaže da se medijski zakon mora mijenjati, mađarska će vlada to prihvatiti i promijeniti ga, naime, kako je premijer rekao, „Mi smo dio Europske Unije i postoje pravila igre”.

beta

www.eu2011.hu

Mađarsko predsjedništvo Europske Unije pokrenulo je službenu internet-sku stranicu www.eu2011.hu još uoči početka predsjedanja 1. siječnja 2011. Stranica je od studenoga u pokusnom radu, a trebala bi govoriti o ciljevima i dostignućima mađarskog predsjedništva, aktualnim događajima, te sadržavati neke promidžbene materijale koji populariziraju mađarsku kulturu i kuhinju. Slične stranice u posljednjih su deset godina bile najvažniji oblik komunikacije europskih predsjedništava.

ZAGREB (Hina) – Zagrebački gradonačelnik Milan Bandić u Palači Dverce, 4. siječnja, primio je izaslanstvo grada Budimpešte na čelu s gradonačelnikom Istvánom Tarlósem koji je kazao kako će „Mađarska i Budimpešta sve učiniti da pomognu Hrvatskoj u zatvaranju svih poglavlja i pridruživanju EU“, dodavši kako je zemljopisni i povijesni položaj preduvjet što bolje gospodarske suradnje između dvaju gradova i država. Bandić i Tarlós razgovarali su o unapređenju odnosa na športskom, kulturnom i gospodarskom polju te o iskustvima u upravljanju javnim poslovima u dvama glavnim gradovima. Dogovorili su da će u prvoj polovici godine, na poziv budimpeštanskoga gradonačelnika, izaslanstvo grada Zagreba zajedno s gospodarstvenicima posjetiti Budimpeštu.

IZBORI 2011

Hrvati u Mađarskoj birali sedam županijskih i državnu manjinsku samoupravu

U nedjelju, 9. siječnja, održani su izbori za područne (županijske, glavnogradske) i državne manjinske samouprave. U domalo 1600 naselja na birališta je od ukupno gotovo 9200 izašlo preko 83% birača-elektora (članova mjesnih manjinskih samouprava), među njima i hrvatske zajednice u Mađarskoj koja je na posljednjim mjesnim manjinskim izborima održanim lani 3. listopada utemeljila 127 mjesnih hrvatskih samouprava s četveročlanim vijećima, ostvarivši pravo na 507 elektora.

Elektori 13 nacionalnih i etničkih manjina birali su sveukupno 745 zastupnika, od toga 406 u područne (županijske i glavnogradske) i 339 u državne manjinske samouprave.

Članovi vijeća hrvatskih samouprava u pojedinim naseljima mogli su glasovati na sedam županijskih lista (u Đurško-mošonsko-šopronskoj i Željeznoj županiji na listu Društva gradišćanskih Hrvata, u Zalskoj županiji na listu Društva pomurskih Hrvata, u ostalima na listu saveza Hrvata u Mađarskoj) i jednu državnu listu (na listu Saveza Hrvata u Mađarskoj). Izbori za županijske hrvatske samouprave održani su u županijama gdje je utemeljeno najmanje deset mjesnih manjinskih samouprava (u Budimpešti okruga), a to su Baranjska, Bačko-kiškunska županija, Budimpešta, Đurško-mošonsko-šopronska, Šomoška, Zalska i Željezna županija. Hrvati u Mađarskoj tako su birali 49 zastupnika u sedmočlana vijeća županijskih hrvatskih samouprava i 29 zastupnika u Skupštinu Hrvatske državne samouprave. Izuzev Slovenaca i Ukrajinaca, županijske samouprave biralo je 11 od 13 nacionalnih i etničkih manjina. Državne manjinske samouprave birale su sve manjine budući da je za to bio uvjet najmanje četiri utemeljene mjesne manjinske samouprave. Budući da se glasovi zbrajaju u ponedjeljak u područnim izbornim povjerenstvima, nakon čega će biti poznati i prvi rezultati, konačni službeni rezultati bit će objavljeni u srijedu, 12. siječnja. O tome te o izabranim zastupnicima županijskih i Hrvatske državne samouprave opširnije u idućem broju našega tjednika.

S. B.

Javna tribina

Županijska samouprava važan politički čimbenik u životu županijske hrvatske zajednice

Usklađivanje i podupiranje mjesnih programa od regionalnog značenja

Predsjednik Joso Šibalin izvijestio je o četverogodišnjem radu Županijske hrvatske samouprave

Kako smo najavili, u petak, 17. prosinca 2010. godine, u županijskome Narodnosnom domu u Baji održana je javna tribina Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije. Unatoč tome što je pozivnica poslana svim mjesnim hrvatskim manjinskim samoupravama, a objavljena je i putem glasila, odaziv na javnu tribinu, koja je zakonska obveza svih mjesnih i županijskih samouprava, bio je ispod očekivanoga.

Naglasivši da je svaka sjednica vijeća otvorena za javnost, predsjednik Joso Šibalin okupljene je ukratko upoznao s izvješćem o četverogodišnjem djelovanju, prošlogodišnjem radu i financijskim izvješćem Županijske hrvatske samouprave koja je tijekom godine ostvarila prihode i rashode jednako u iznosu od dva milijuna i 417 tisuća forinta. Kako reče, osim troškova djelovanja, putnih troškova i troškova raznih županijskih programa, čak pola svojih prihoda, milijun i 210 tisuća potrošila je za podupiranje raznih programa od šireg, regionalnog značenja koji su ostvareni u organizaciji mjesnih manjinskih samouprava, udruga i regionalnog ogranka Saveza Hrvata u Mađarskoj.

U podnesenome pismenom izvješću o četverogodišnjem radu, predsjednik Joso Šibalin između ostalog istaknuo je uzor-

nu suradnju s Bačkim ogrankom Saveza Hrvata u Mađarskoj. Među najvažnijim nastojanjima naveo je zastupanje interesa hrvatske zajednice, usklađivanje kulturne, obrazovne, vjerske djelatnosti i očuvanje tradicija, te suradnju s hrvatskim udrugama i ustanovama. Pri tome je naveo i potporu Bačko-kiškunske županijske samouprave koja se ostvaruje putem županijskoga Narodnosnog doma u Baji, u okviru kojega su im osigurani radni uvjeti i stručna pomoć.

Međutim, nasuprot prvoj godini kada im je županija dodijelila novčanu potporu u iznosu od dva milijuna, kasnije je ona izostala, a ove su godine dobili samo 350 tisuća forinta. Svi zastupnici devetochlanog vijeća radili su dragovoljno bez honorara, a isplaćeni su im samo putni troškovi. Šibalin je istaknuo i dobru suradnju s Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Pečuhu, čiji su predstavnici redovito sudjelovali na svim županijskim i mjesnim programima. Kako uz ostalo reče, pokušaji da se inicijativom za priznavanje Bunjevaca kao posebnog naroda razbije zajednica bunjevačkih, rackih i šokačkih Hrvata u Bačkoj, nisu uspjeli jer su svojim radom poradili na jačanju hrvatske nacionalne svijesti. To potvrđuje i činjenica da je nakon posljednjih mjesnih izbora, u Bačkoj utemeljeno dvije samouprave više, sveukupno 15 hrvatskih samouprava. Po njemu je Hrvatska samouprava Bačko-kiškunske županije četverogodišnjim radom opravdala svoje postojanje kao važan politički čimbenik u životu hrvatske zajednice u Bačkoj.

Stipan Balatinac

Bačkućanke na javnoj tribini

Bačka

Županijski narodnosni dan u Baji

Članice pjevačkoga zbora
iz Dušnoka

U suorganizaciji Bačko-kiškunske županijske samouprave te manjinskih samouprava i narodnosnih udruga, u petak, 17. studenoga 2010. u Baji priređena već tradicionalna svečanost u povodu Dana manjina, koja je i ove godine upriličena u Općem prosvjetnom središtu Nijemaca u Mađarskoj.

Nakon pozdravnih riječi županijske referentice za manjine dr. Ildike Baranyai Ágfalvi, ujedno voditeljice županijskoga Narodnosnog doma u Baji, okupljenima se u ime Županijske samouprave prigodnim riječima obratila zastupnica Enikő Adonyi, koja je, prenijevši pozdrave župana i dožupana, uz ostalo podsjetila na hvalevrijedni rad manjinskih samouprava i udruga svih pet županijskih manjina – ciganske, hrvatske, njemačke, slovačke i srpske – u proteklih godinu dana, ali i od demokratskih promjena naovamo. Zahvalivši im na predanosti u očuvanju nacionalne samobitnosti, materinske riječi, što pridonosi bogaćenju kulture u zajedničkoj nam domovini.

Uslijedio je prigodni kulturni program u kojem su uz druge nastupili i predstavnici hrvatske zajednice: Pjevački zbor dušnočkih Hrvata, u pratnji Orkestra „Čabar” iz Baje, koji je nakon svečanosti zabavljao okupljene uzvanike, goste i sudionike programa.

S. B.

Projekt „Puna zdela” okončan, ali se sudionici nadaju nastavku

Predstavljanjem male kuharice tradicionalnih međimurskih i pomurskih jela okončan je europski projekt pod nazivom „Puna zdela”, koji je ostvaren u okviru IPA programa za prekograničnu suradnju. Završna konferencija upriličena je 15. prosinca 2010. u Serdahelu, u sjedištu nositelja projekta Pomorskoga narodnosnog udruženja za ruralni razvoj.

U nazočnosti predstavnika svih sudionika projekta (sedam naselja s obje strane Mure) predsjednik Udruženja Stjepan Tišler i projektni menadžeri sumirali su projekt u okviru kojega je ostvareno sedam gastronomskih festivala, te je izdana dvojezična knjiga recepata u 2000 primjeraka.

Projekt je osmišljen s namjerom produbljivanja već postojećih ljudskih veza, razvijanja zajedničke samosvojnosti regije, kulturnog nasljeđa, proširivanja dvojezičnosti te

suradnje na turističkom i gospodarskom polju. Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, na svečanom zatvaranju istaknuo je pomorsku regiju, koja je među prvima iskoristila mogućnosti europskih izvora i nadalje pronalazi mogućnosti povezivanja s matičnom domovinom.

Smatra da su najveće vrijednosti tih projekata razvijanje dvojezičnosti, čime manjinski jezik dobiva na prestižu i pripadnici hrvatske nacionalne manjine imaju mogućnosti čuvati

i razvijati svoj jezik i kulturu. Ostvarenje takvih malih projekata početni su koraci za veće projekte.

Pošto je prikazano dvojezično izdanje, knjiga recepata gastronomskih festivala s mnoštvom fotografija i uputa, predsjednik Udruženja izvjestio je nazočne da je regionalna organizacija opet kandidirala novi projekt sa sličnim sadržajem i sa sudjelovanjem istih partnera.

Beta

Zadovoljni predstavnici projektnih partnera

Posljednja sjednica Skupštine HDS-a u 2010. godini

Sukladno Odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp sazvao je sjednicu Skupštine za 18. prosinca 2010. u zgradu Croatiae. Teško su se okupljali zastupnici što zbog lošeg vremena i velikoga snijega koji je toga dana pokrio veliki dio Mađarske, što zbog činjenice kako je ovo bila posljednja sjednica Skupštine HDS-a u ovom sazivu. Ipak skupio se potreban broj zastupnika, njih 20 od 39. Devetnaestero su jednoglasno i prihvatili predloženi dnevni red: 1. Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Referent: Mišo Hepp, predsjednik. a) Izvješće zamjenika predsjednika. Referenti: Đuso Dudaš, Matija Šmatović; 2. Donošenje odluke o Poslovnom planu Zavičaja d. o. o. Referent: Tibor Radić, ravnatelj; 3. Donošenje odluke o Poslovnom planu Croatiae. Referent: Čaba Horvath; 4. Rasprava o podjeli fonda za ustanove izdvojenog u koncepciji proračuna HDS-a za 2011. godinu; 5. Izvješće o projektu DAOP-4.2.1./C-09-2f-2010-0001 „izgradnja đakčkog doma i vrtića u Santovu”. Referent: Mišo Hepp, predsjednik; 6. Sumiranje četverogodišnjeg rada i djelovanja Hrvatske državne samouprave. Referent: Mišo Hepp, predsjednik.

Donošenje odluke o Poslovnom planu Zavičaja d. o. o.

Kod 2. točke dnevnoga reda predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp pohvalio je poslovanje Zavičaja d. o. o. koji je prema predloženom izvješću o poslovanju za razdoblje od 1. siječnja do 30. rujna ostvario ukupan prihod od 1.277.540,27 kuna, ukupan rashod od 1.152.318,77 kuna te dobit od 125.221,99 kuna. Prihodi se sastoje od onih pozicija:

– prihodi od šanka	315.939,35 kn
– prihodi od kuhinje (gosti sa smještajem)	463.137,05 kn
– prihodi od noćenja	492.203,71 kn
– ostalo (kamate, tečajne razlike)	6.260,16 kn

Ukupno: 1.277.540,27 kn

Stanje sredstava na dan 30. rujna 2010. godine

1. Stanje sredstava na poslovnim računima i u blagajni: 211.174,40 kn.

2. Potraživanje po izdanim računima: 37.523,55 kn.

Potraživanje se sastoji od nenaplaćenih računa iz 2007–2009. godine u iznosu od 9.526,27 kn.

3. Potraživanja za štete u toku 2010. godine u iznosu od 103.568,00 kn od čega je isplaćeno 41.920,71 kn. Razlika se još pokušava naplatiti od osig. društva, a ako se ne naplati, teretit će troškove poslovanja. Troškovi za osig. društvo odnose se na troškove saniranja krovništva i saniranja kvarova na objektu.

4. Obveze prema dobavljačima 159.972,47 kn.

U pansionu Zavičaj do 1. listopada ostvareno je 7500 registriranih noćenja (udvostručili broj noćenja u odnosu na 2008. godinu; 2009. godine 5 600, a 2008. godine 4300 noćenja). Uz to u sanaciju zdanja uloženo je u 2010. godini oko 270.000 kn pri čemu ravnatelj Zavičaja Tibor Radić ističe da su te troškove sami snosili iz tekućeg poslovanja, nitko ni jednu lipu poticaja nije dao, osim HDS, koji je isplatio materijalne troškove za bojenje.

Prišlo se donošenju odluke o Poslovnom

planu Zavičaja d. o. o. koji planira u 2011. godini ostvariti oko 8500 noćenja s prihodom od 1.500.000,00 kuna uz planirane prihode od ugostiteljskih usluga u iznosu od 360.000,00, te potporu vlasnika za investicije i održavanje 125.000,00, uz napomenu kako 2010. godine Zavičaj d. o. o. nije dobio financijsku potporu osim svote koju je HDS isplatio za boje i lakove, oko 14.000 kuna. Planirani prihodi: ukupno 1.985.000,0, planirani rashodi: 1.776.608,00, uz planiranu dobit

od 208.392,00. Istaknuto je kako je Zavičaj bio aktivan u organizaciji velikog broja kulturno-prosvjetnih događanja, razne priredbe, nastup klapa, KUD-ova, izložbe, književne večeri, glazbene večeri, itd. U odmaralištu su više dana boravili i imali nastup KUD-ovi iz Kujinja, Lukovišća, Erčina, tamburaši iz Koljnofa, Bačke, Podravine, Klapa Sol, Klapa Kulina, Klapa Poveljana, puhački orkestar iz Sigeta, Paga itd., organizirano je i nekoliko nogometnih turnira.

Sve to donijelo je pozitivnu promidžbu pansionu, te samim time i povećan interes gostiju za rezervacije postelja tijekom cijele godine. Zajedno s gradom Pagom i Turističkom zajednicom Paga planira se priređivanje turističke promidžbe u Sigetu, Mohaču i Pečuhu. Dana 18. prosinca ravnatelj Zavičaja pohvalio se rezervacijom više od 2000 noćenja kazavši kako će cijene usluga biti na razini lanjskih (polupansion izvan sezone 25 po osobi, u sezoni 28 po osobi), a i cijene na šanku ostaju iste.

Prišlo se glasovanju kojim je prihvaćen Plan poslovanja Zavičaja d. o. o. za 2011. godinu.

Croaticin Poslovni plan

U trećoj točki dnevnoga reda trebalo se prići donošenju odluke o Poslovnom planu Croatice. Referent Čaba Horvath je i predočio plan za 2011. godinu. Prema predočenome tvrtka Croatia od prosinca 2009. godine djeluje u prostorijama u Nagymező 68, a stare prostorije u Nagymező 49. već se više od godinu dana bezuspješno oglašavaju na prodaju.

Hrvatski glasnik saznaje kako su u međuvremenu iznajmljene.

Kupnja novih poslovnih prostora (izglasovana na Skupštini HDS-a i sjednici Zemaljskoga vijeća Saveza Hrvata u Mađarskoj) donijela je tvrtki i kredit od 115 milijuna forinti koji se isplaćuje, pa je, kako saznajemo, u 2010. godini isplaćeno kamata u vrijednosti od oko dvanaest milijuna forinti iz proračuna tvrtke.

U ponuđenome planu poslovanja ravnatelj Croatice predvidio je:

Izdavačku djelatnost:

1. Hrvatska kuharica – dvojezično izdanje
2. Novi udžbenici (konzorcije: Hrvati, Grci, Bugari, Slovenci, Romi) – prerađena dva udžbenika (ugovor pripremljen)
3. Hrvatski kalendar 2012
4. Niz pretisaka starih hrvatskih knjiga
5. Mađarsko-hrvatski rječnik (neprekinuti rad)
6. Ostale tiskarske djelatnosti po narudžbi (pozivnice, plakati, posjetnice, zidni kalendari, oмотnice CD-a itd.)
7. Tiskanje: Neue Zeitung, Barátság.

Djelatnost Radija Croatice:

1. Emisije svakog dana
2. Repriza emisija (poslije podne i noću)
3. Prijenos sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave
4. Snimanje CD-a
  - a) GRAJAM 2011
  - b) Učimo hrvatski – interaktivni
5. Snimanje CD-a i prijenos po narudžbi.

Informativnu djelatnost:

1. Croatia web-stranica, Radio Croatia, jezična škola
2. Hrvatski glasnik (52 broja)
3. Zidna karta hrvatskih samouprava u Mađarskoj
4. Arhiv starih dokumenata, izdanja i fotografija.

Kulturne i prosvjetne aktivnosti:

- „Cro-škola”: jezična škola
 „Cro-klub”:
 – znanstvena natjecanja
 – izložbe: suradnja s muzejima
 – predstavljanje knjiga, CD-a, DVD-a
 – hrvatski filmovi i glazba
 – klub umirovljenika.

Prema predočenom planu poslovanja ukupni planirani prihod je 140 milijuna forinti, od čega MNEKK (Hrvatski glasnik) 35.000.000, prihod od udžbenika 28.000.000, potpora HDS-ova Fonda za ustanove 12.000.000, sredstva konzorcijskih natječaja (Hrvati, Slovenci, Grci, Bugari; Cigani (posebno su naznačeni udžbenici na beaškom i lovarskom jeziku) i Rumunji 38.000.000, NEFMI – razdvajanje dvaju udžbenika (Moj hrvatski 7. udžbenik i Moj hrvatski 7. radna bilježnica) 3.000.000, prihod od tiskanja njemačkoga tjednika Neue Zeitung i mjesečnika Barátság 9.000.000, prihodi od natječaja 15.000.000.

Planirani su ukupni rashodi od 267.000.000, u kojima je isplata kamata na kredit od 12.000.000, i glavnica kredita od 115.000.000, stavka materijalnih troškova 33.000.000, troškovi osobnih dohodaka 65.000.000, troškovi iznajmljivanja i usluga 3.000.000 forinti.

Planirani rashodi tiskare su 39.000.000, od čega tiskanje Hrvatskoga glasnika 15.000.000, tiskanje udžbenika 16.000.000, iznajmljivanje 1.000.000, tiskanje Neue Zeitung i Barátsága 7.000.000 forinti.

Prije glasovanja o Poslovnom planu Croatice riječ je uzeo voditelj Ureda HDS-a Jozo Solga koji je ukazao na činjenicu zakonskih promjena koje će se ogledati u načinu financiranja manjinskih tjednika. (Zakon je stupio na snagu 1. siječnja 2011.). Od 1. siječnja sredstva za financiranje manjinskih tjednika, pa tako i Hrvatskoga glasnika, u proračunu su državnih samouprava. U službenom listu od 30. prosinca objavljena je veličina potpore za 2011. godinu za djelovanje Hrvatske državne samouprave i glasnika (Hrvatski glasnik), ona iznosi 127,5 milijuna forinti, objavljena je i veličina potpore Fonda za ustanove HDS-a u 2011. Ukidanjem Zaklade za nacionalne i etničke manjine kao i upućivanjem sredstava za Hrvatski glasnik na račun HDS-a ta sredstva ne mogu biti dio plana poslovanja Croatice u predočenom obliku, kazao je Jozo Solga predloživši odgađanje odluke o Planu poslovanja Croatice za vrijeme kada se bude više znalo kako dalje...

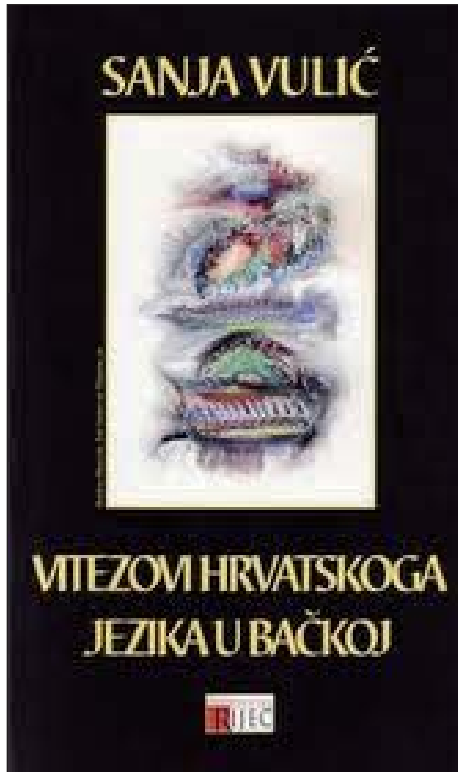
Predsjednik HDS-a pohvalio je ravnatelja Croatice Čabu Horvath kako sve to može uravnotežiti, te izdanje Zidnoga kalendara kao i kakvoću izdanja tvrtke Croatia, ukazujući na težak kamen koji se nosi na ramenima na kredit od 115 milijuna forinti i isplatu njegovih godišnjih kamata u vrijednosti od 12 milijuna forinti. Odgođeno je donošenje odluke o Poslovnom planu Croatice te 4. točka dnevnoga reda, Rasprava o podjeli fonda za ustanove izdvojenog u koncepciji proračuna HDS-a za 2011. godinu.

Izgradnja đakčkog doma i vrtića u Santovu i sumiranje četverogodišnjeg rada

U petoj točki dnevnoga reda, Izvješće o projektu DAOP-4.2.1./C-09-2f-2010-0001 „izgradnja đakčkog doma i vrtića u Santovu”, referent Mišo Hepp naglasio je kako je Santovo svijetla točka u životu hrvatske zajednice u Mađarskoj u 2010. godini, kako radovi na zdanju teku nesmetano te kako su dobivena čvrsta obećanja i jamstva mađarske vlade za potrebna sredstva. U šestoj točki dnevnoga reda, Sumiranje četverogodišnjeg rada i djelovanja Hrvatske državne samouprave, referent Mišo Hepp pri karaju četverogodišnjeg mandata sabrao je uspjehe najvišega političkog tijela Hrvata u Mađarskoj i ustanova koje su u njegovoj nadležnosti, zahvaljujući svim zastupnicima na radu i pomoći pri rješavanju važnih pitanja. Zaključio je kako se učinilo mnogo, ali se uvijek može i više, za što su potrebne i objektivne mogućnosti koje nam često ne idu u prilog, kao ni recesija koja je pogodila zemlju. Na početku mandata ubrani su plodovi prijašnjeg saziva, ali se nije stalo, nego se nastavilo dalje sanjati i polako se dosanjaju neki, a neke snove tek očekuje pronalaženje optimalnih rješenja. Smatra posebno uspješnim konsolidaciju stanja oko tvrtke Zavičaj i napore oko izgradnje škole u Santovu, te preuzimanje u vlasništvo HDS-a Hrvatskoga kluba Augusta Šenoe u Pečuhu, s nekretninom u vrijednosti od pedesetak milijuna forinti, u kojoj danas djeluju HDS-ove dvije ustanove: Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj i Hrvatski klub Augusta Šenoe. Ojačali smo se prije svega u administrativnom smislu, naglasio je Hepp, dodavši kako je zadivljen poletom i aktivnošću Hrvata u Mađarskoj, od Gradišća do Bačke, dodavši da se osvjedočio već više puta kako oni koji žele, mogu napraviti prava čuda. Treba pomagati one koji hoće i znaju, kako bi budućnost Hrvata bila još sjajnija. Raditi treba ustrajno i smišljeno u skladu sa stvarnim potrebama Hrvata u Mađarskoj, naglasio je Hepp, dodavši kako 60% naših briga je zbog nas samih. Nije zaboravio pozvati sve Hrvate u Mađarskoj na važnost popisa pučanstva koje će biti u listopadu 2011. godine.

Vitezovi hrvatskoga jezika u Bačkoj

Donosimo tekst koji je dr. Ernest Barić kao jedan od predstavljača knjige dr. Sanje Vulić *Vitezovi hrvatskog jezika u Bačkoj* kazao 10. studenog 2010. u Hrvatskome klubu Augusta Šenoae u Pečuhu. Predstavljanje je organizirao Ogranak Matice hrvatske u Pečuhu, a uz dr. Barića o autorici i knjizi govorili su i dr. Davor Piskač, i mr. Stjepan Blažetin, predsjednik civilne udruge Matice hrvatske Ogranak Pečuh, ujedno i ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj.

Vitez – u Šonje: pov. 1. U srednjem vijeku, konjanik ratnik koji je primljen u viteški stalež, 2. pripadnik kojega viteškoga reda, npr. malteški vitezovi, 3.a) preneseno značenje – hrabar ratnik: junak – hrabri vitezovi, b) ugladen, plemenit, velikodušan čovjek. Za domaću publiku ističem podatak kako je imenica poimeničenoga pridjeva vitez prema Mađarskome etimološkom rječniku germanско-slavenskoga podrijetla, a smatra se južnoslavenskom posuđenicom u mađarskome, u kojem, uostalom, ima takoreći ista tri značenja kao i u hrvatskom s nešto proširenim i pomaknutim semantičkim poljem poput onoga dodijeljenog za zasluge u I. svjetskom ratu, pa tako onda Hrvati nemaju ni titulu dodijeljenu Vitéz Nagybányai Horthy Miklósu.

Ova sam značenja imenice vitez naveo jer bih ja, ukoliko mogu odstupiti od uobičajena scenarija predstavljanja knjige, htio na početku, prije čitanja mojega priloga o sadržaju knjige koju upravo promoviramo, priupitati autoricu ove knjige dr. Sanju Vulić zašto se opredijelila u naslovu upravo za imenicu vitez, tj. za riječ pomalo arhaičnoga značenjskoga naboja, ali, kao što smo čuli, a što nam je i poznato, istodobno i patetične konotacije, iako recimo i to, u tekstovima se susrećemo i sa sličnoznačnicama poput čuvari, promicatelji itd. hrvatske riječi?

Dr. Sanja Vulić u Predgovoru svoje knjige

piše da se zadnjih desetak godina intenzivno bavi proučavanjem jezika Hrvata u Bačkoj pri tome navodi da ova knjiga nije napisana s namjerom da bude sinteza cjelokupne hrvatske pisane riječi na prostoru Bačke (u mađarskom i vojvođanskom srpskom dijelu), nego su izabrani pojedini autori i pojedina djela. Napominjem da knjiga i ovako obasiže skupa s literaturom i izvorima 333 tiskane stranice teksta.

Uz pregršt pohvalnih riječi i atributa koje bi svaki tzv. objektivni čitatelj ovih tekstova morao izreći autorici za uloženi trud, znanstveno korektni pristup, a i posebno za temeljito poznavanje proučavane problematike i jasno formulirane, činjenicama potkrijepljene spoznaje i zaključke, a napisane shvatljivim jezikom i jasnim stilom, tj. jednako zanimljivo napisano za one u lingvistička pitanja upućene, ali i za prosječno informirane, no za tretiranu tematiku zainteresirane znatiželjnike, ja bih uz ovdje navedene riječi priznanja na značajnom znanstvenom doprinosu profesorici dr. Sanji Vulić u proučavanom jezikoslovnom području htio skrenuti našu pozornost, s obzirom da ovu knjigu predstavljamo ovdje u Pečuhu u Mađarskoj, na nekoliko pitanja koja autorica otvara, a koja zadiru u bit ne samo prošlosti već i budućnosti naše hrvatske zajednice ovdje u Mađarskoj. Stoga neka mi bude dopušteno da s toga motrišta izdvojim iz mnoštva tema uvrštenih u ovu knjigu neke za nas posebno značajne.

Glavna je tema knjige analiza jezika djela hrvatskih pisaca u Bačkoj i u mađarskom i u vojvođanskom dijelu, no s obzirom da je jezik dviju hrvatskih subetničkih skupina, dakle jezik Bunjevaca i Šokaca u Bačkoj, posebno Bunjevaca trajan i, nažalost, i danas aktualan problem jer je predmetom političkih manipulacija, i to ne samo u Vojvodini nego i u Mađarskoj, zato prvo poglavlje ove knjige naslovljeno skromno kao Uvod trebalo bi biti za sve članove naših ovih dana novoformiranih manjinskih samouprava ili kako se u Hrvatskoj one zovu manjinskih vijeća obvezatna literatura jer Sanja Vulić kao vrsna dijalektologinja i jezikoslovka na svega petnaestak stranica daje pregled organskih idioma bunjevačkih i šokačkih Hrvata u Bačkoj i njihovo integralno mjesto unutar hrvatske dijalektologije.

To je pak važno znati jer mnogi nisu načisto ni u Mađarskoj s dijalektima, pa ni s onima kojima govore bunjevački i šokački Hrvati. Zašto je nužno biti načisto s ovom nazovimo problematikom? Pa, među ostalim,

PEČUH – Ogranak Matice hrvatske u Pečuhu i ove godine organizira Hrvatski bal koji će se održati u petak, 4. veljače, u Restoranu „Pezsgóház“. Goste će zabavljati sastav Pinkica iz Petrovoga Sela, a ulaznice, po cijeni od 5.000 Ft, mogu se kupiti kod Eve Polgar (tel.: 30/235-3415) u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže u Pečuhu, kod Stjepana Blažetina (tel.: 30/487-5872) i Ivana Gugana (tel.: 30/337-1429).

Trenutak za pjesmu

Boris Maruna

Hrvati mi idu na jetra

Hrvati mi idu na jetra
Nikakvo čudo: družim se s njima
Već trideset i osam godina.

Kao prvo, svi se znadu.
Drugo, ostavljaju smeće za sobom.
Treće, u stanju su da vam probiju uši
S revolucijom i ženama.
Dim njihovih cigareta puni barove
U trokutu između Münchena,
Vancouvera i sidnejskih dokova:

U lijevoj mladi luk
U desnoj komad pečene janjetine
U džepu Katekizam hrvatskih kamikaza.

Dodajmo tome da uvijek nalaze
Ispriku za svoje postupke;
Kao veliki ruski državnici
Uvijek nađu prikladni savjet:
Zašto ne pišeš osjećajne pjesme?
Ti bi trebao biti borbeniji!
Od tebe smo s pravom očekivali više.
Govore Hrvati.

Vi možete zajebavati poeziju,
Ali ne i mene, odgovaram ja.
I to je dovoljno da se uvrijede
– Bilo što je dovoljno da se uvrijede –
Zapale novu cigaretu i
Emigriraju nekuda.
Ponekad ih ne vidim godinama
Ponekad desetljećima.

Ja pokupim smeće za njima
I ugradim ga u sljedeću pjesmu.
Ne moram naglašavati da žalim
Što se tako lako vrijeđaju.

Ali hrvatski pjesnik ima pravo
I rodoljubnu dužnost
Da kaže što mu ide na jetra.

U mom slučaju to su Hrvati.

Možda je posrijedi ovaj panični osjećaj
Da su ti ljudi dio moje sudbine?
Možda je razlog u činjenici
Da polako ali sigurno gubim živce?
Možda.
Dopuštam razne mogućnosti, ali ne vidim
Nikakvoga razloga za čuđenje.

i zato što je nemalen broj naših ljudi u Mađarskoj, posebno odnarođeni bivši naši sunarodnjaci, koji nasjedajući mađarskoj postrijanonskoj propagandnoj mašineriji, a koja je dosta dugo trajala i djelovala smišljeno i dosljedno, ne štedeći i ne birajući sredstva, uvjeravala javnost, a nas manjince i posebno da mi jezično ne pripadamo nikamo i da naši mjesni govori ništa ne vrijede, da je riječ o nekom deformiranom jeziku koji blage veze nema s hrvatskim jezikom u Hrvatskoj, tj. bilo bi najbolje da ga se zaboravi i prihvati. A što da se prihvati? A što to da nadomjestimo svojim „deformiranim“ hrvatskim? Pa, naravno, ničim drugim no najljepšim i najsavršenijim jezikom na svijetu. A koji je to jezik? Mislim da nije nužno pogađati jer se samo kao po sebi razumije da je riječ o mađarskom jeziku. Dakako da tomu nije tako.

Naprotiv, ti naši domaći hrvatski govori predstavljaju veliko bogatstvo za svekoliki hrvatski narod, njegovu kulturu i jezik. U znanstvenom pogledu tu ništa nije sporno. Ti se govori mogu jako lijepo uklopiti u dijalektni mozaik koji čine hrvatski govori u Mađarskoj, ali i oni izvan Hrvatske u raznim zemljama.

Međutim ovo o čemu govorim u pomalo podrugljivom tonu i kao retrospektivno reflektirajući na prošlost i recidive prošlosti u svijesti ljudi, nažalost, i u nas u Mađarskoj u knjizi aktualizirano pitanje jezika i nacionalne pripadnosti još je uvijek aktualno pitanje. Naime jako je dobro, što se Mađarske tiče, da su masovni turizam tijekom zadnjih desetak godina u pravcu Hrvatske, razumije se najviše prema moru, prekogranična suradnja i sve veći broj kontakata među naseljima i građanima dviju zemalja rezultirali stanje kada više nitko, osim manjeg broja iznimaka, ne govori za Hrvate u Hrvatskoj da su Jugoslaveni koji govore južnoslavenski (délszlávil) ili srpskohrvatski. Nažalost, nije ista situacija kada govore Mađari o nama i našem jeziku u Mađarskoj, zašto smo i mi, dakako, dobrim dijelom i sami krivi. Tu još bude i délszláva i szebhorváta, i šokačkoga (sokác), bošnjačkoga (bosnyák) i bunjevačkoga (bunjevác). Ovi nazivi koje i njihovi nositelji koriste kao takve za поближе označavanje neke od spomenutih hrvatskih subetničkih skupina nisu sami po sebi problematični. Kao što se ne dovodi u pitanje pripadnost mađarskom etnosu i jeziku naprimjer ni Paloce u Slovačkoj, ni Čangove, ni Székelye (Sikuljce) u Rumunjskoj, a ni njihov jezik, iako se po mnogim jezičnim, etnografskim i inim značajkama međusobno razlikuju. Zahvaljujući radu državnih institucija i rada u školi i medijima, naglašavam još jedanput nitko ne osporava njihovo mađarstvo, da se poslužim prevedenicom omiljenog mađarskog termina. Ali se želi osporavati hrvatska pripadnost (po starom nacionalističkom mađarskom i srpskom političkom receptu) pripadnost Šokaca, Bunjevaca, a najnovije nekim glupim i neupućenim istu-

pima neodgovornih i naših bošnjačkih Hrvata u Mađarskoj hrvatskom narodu i jeziku. Zbog toga je važno i neke naše ljude pa i mnoge neupućene Mađare osvješćivati i objasniti o čemu se radi. S tim u vezi još jedna za borbu oko identiteta važna napomena. Za razliku od Srbije gdje je u sustavno osmišljeni projekt odnarođivanja Bunjevaca i njihova odvajanja od hrvatskoga nacionalnog korpusa uključena, nažalost, ne samo srbijanska šovinistička politika ili točnije rečeno političari već u duhu velikosrpskog projekta i njihovi poznati lingvisti i dijalektolozi poput Dragoljuba Petrovića, inače crnogorskih korijena.

Kod nas u Mađarskoj ta se srbijanska politika dosljedno importira i potencira u tjedniku srpske manjine u Mađarskoj gdje se vrlo rado i često spominje kako su određenoj manifestaciji nazočili osim Srba i Hrvati, Bunjevci, Šokci. Inače u Mađarskoj se kao neslavenskoj zemlji ne radi o identičnim namjerama kao u Srbiji, no demokratska Mađarska odnosno mnoge političke stranke vrlo se blagonaklono i pogrešno odnose prema intencijama Europske Unije o zaštiti i podupiranju etničkih manjinskih skupina i manje korištenih jezika, pri čemu naprimjer ne bi imali ništa protiv toga da se Bunjevci u Mađarskoj tretiraju na istoj ravni kao i Hrvati, od njih odvojeni, dok su svi jedinstveni i osviješteni da npr. slične, maloprije nabrojene mađarske subetničke skupine u Slovačkoj ili Rumunjskoj ni slučajno ne spominju, jer ne mogu i ne smiju biti u istoj ravni s mađarskom manjinom, već su dio te manjine, pa ih naprimjer nije nužno navoditi kao posebne etničke skupine u ustavu tih država.

Možda sam se ja i predugo zadržao na prostorno relativno kratkom dijelu knjige s

ovom problematikom dr. Sanje Vulić, no budući da se radi o vrlo poticajnim mislima i aktualnosti pitanja o kojima piše autorica, smatrao sam za nužno ovako postupiti.

Glavna je tema ove knjige opis hrvatskoga jezika, značajki jezika kojim su pisali pisci Hrvati u Bačkoj. Tu su čak petorica književnika iz Santova: Brnja Andrin (1835–1871) Grga Andrin (1855–1905), Marko Fucin (1861–1910) i Marin Pejin (1891–Prvi svjetski rat) te Mišo Jelić (1881–1961). Uz njih autorica detaljno piše o Ivanu Petrešu (1876–1937) rodnom iz Kačmara, a koji se smatrao najomiljenijim književnikom bunjevačkih Hrvata u Bačkoj u prvoj polovici 20. stoljeća. Svojim se igrokazima proslavio i Garac Antun Karagić (1913–1966).

Kao što vidimo, riječ je o književnicima s naših prostora koji su stvarali u drugoj polovici 19. i prvoj polovici 20. stoljeća. I opet bez hvalospjeva autorici moramo njoj zahvaliti ne samo na tekstovima o spomenutim našim književnicima već razvidnoj namjeri na njihovu ubaštinjenju u svekoliku hrvatsku kulturu, a što može biti opet, nadamo se, poticaj u prvom redu našim političarima i onima koji su u mogućnosti (prvenstveno financijskoj) da svesrdno podupiru izgrađivanje kadra koji će poraditi na valorizaciji svih onih vrijednosti duhovne kulture koje posjedujemo, koje smo naslijedili od naših predaka tijekom stoljeća i koje trebamo unijeti u svijest novodolazećih naraštaja kako bi se oslobodili nataloženih kompleksa o manjevrijednoj kulturi stvaranoj na hrvatskom jeziku, uključujući i na lokalnim jezičnim idiomima.

Ernest Barić

Kulturno-umjetničko društvo „Veseli Gradišćanci“ je dalo snimiti DVD s negdašnjimi božićnimi običaji iz Unde. Iz bogate riznice smo mogli viditi kusić i u emisiji Hrvatske kronike, kojega je prikzela za emitiranje i Hrvatska televizija.

(Slika od Štefana Kolosara)

Prvi hrvatski bal Gradišća u novom ljetu

Do jutra med Koljnofci i Šopronci u zvanarednom štimungu

Časni stoli na balu

Hotel Pannónia u Šopronu je jur po treći put „posudio” svečanu dvoranu za jednu hrvatsku noć, ljetos, 8. januara, u subotu. Iako ljetu na ljetu je sve manje Koljnofcev na ovom balu, čiji je glavni organizator Koljnofsko hrvatsko društvo, ovput je ova manifestacija daleko prerasla očekivanja u pogledu internacionalnosti. To je spomenuo i sam predsjednik spomenutoga Društva, a ujedno i koljnofski načelnik Franjo Grubić u svojem pozdravnom govoru. Naime, kod časnog stola smo mogli zagledati Borisa Golubičića, u zastupništvu Veleposlanstva Hrvatske u Budimpešti, Matiju Firtla, parlamentarnoga zastupnika i ujedno predsjednika Hrvatsko-ugarskoga prijateljskoga društva, rodom iz Koljnofa, Franja Pajrića, bivšega školskoga direktora u Koljnofu i njegovoga staroga prijatelja, školskoga direktora Vukovine, Krešimira Matašina, ki svako ljetu posjećuje ov bal u Šopronu. Zvana toga jedan cijeli stol je rezerviran za hrvatske goste iz Bosne i Hercegovine, na čelu s načelnikom općine Kiseljak, Mladenom Mišurićem-Ramljakom. Tročlana je delegacija dospila iz Bjelovara, Našica, kako su skoknuli i brojni funkcioneri različitih gradišćanskih društav iz Austrije.

Bal su otvorili koljnofski tamburaši i plesno društvo Koljnofsko kolo s gradišćanskom

koreografijom. Sa skupnim tancem folklorišev i gostov je započela onda ona fešta, ka je durala u žarkom štimungu sve do jutra. Pinkaband iz Petrovoga Sela nije šparao s dobrimi poznatimi melodijami sve do polnoći, kad su se pukali vridne tombole, kot tambura, različiti aparati za domačinstvo, vikendi welnesa i putovanja. Katulićevu tamburu iz Buševca je prikdao direktor partnerske škole Koljnofcev u Vukovini, Krešimir Matašin srićnomu dobitniku, Hrvat iz Šoprona, Vinciju Grubiću. Čuda gostov se je vratilo domom dodatnom srićom zbog vridnih darov, kot i Karol Völgyi iz Vedešina, ki je znao najbolje pošacati koja je težina košare, ka je bila napunjena s pršutom, jabukami, lukom i krumpļjini. Ne moremo se pozabiti ni na vridne svirače iz Koljnofa, štoveć obavezno je tribi pohvaliti Štrabance, ki svako ljetu s novim glazbenim repertoarom oduševļjavaju željnu publiku na hrvatsku tamburašku glazbu. Pravda im je ov nastup jur na naredne misece osigurao i daljnja gostovanja izvan granic, npr. u Kiseljaku, Bjelovaru, a i pri razni fešta u Austriji.

Na prvom hrvatskom balu na tlu Gradišća, na samom početku ovoga ljeta, do jutra je ostalo samo jedno žilavo jezgro, ali to trebamo reći da ovi dobro durajući gosti su se naj-

Štrabanci su svirali za dušu

Karol Völgyi iz Vedešina je postao dobitnik u šacanju kilogramov ove košare

bolje pokazali na tancoškoj placi uprav onda, kad su već konobari jedva čekali kraj ove burne zabave Hrvatov. A kot šlag na torti, još smo se morali u ranoj zori zbog fuzanja cestov i guste magle srićno zajti na spalo do Koljnofa.

-Tiho-

Koljnofsko kolo pri atraktivnom dijelu gradišćanske koreografije

Sliva: Franjo Grubić, Davor Divić iz Bjelovara, Štefan Pauer iz Beča, Ingrid Klemenšić i Mladen Mišurić-Ramljak, načelnik općine Kiseljak (BIH)

Bajska čitaonica ponovno otvorila vrata

Svečanost otvorenja u blagdanskome raspoloženju

Prostorije Bajske bunjevačke čitaonice ispunjene su do posljednjega mjesta kada je 19. prosinca 2010. godine u nazočnosti stotinjak članova i gostiju održano svečano otvorenje uređene zgrade u blagdanskome raspoloženju. Prigodnim kulturnim programom polaznika vrtića i učenika hrvatske skupine s Dolnjaka, te pjevačkoga zbora proslavljene su Materice i Oci, blagdan bunjevačkih majka i očeva, koji se slavi treće i četvrte nedjelje došašća. Kao što je uobičajeno, goste se dočekivalo sa zamedenom rakijom, medom, orasima, jabukama i raznim pecivom.

Polaznici vrtića iz Kinizsieve ulice

U ime organizatora i članstva Hrvatskoga kulturnog centra Bunjevačka čitaonica novoizabrana predsjednica Angela Šokac Marković na početku je pozdravila okupljene, među njima posebno generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljanu Pancirov, treću konzulicu Katju Bakija, zatim sve predsjednike hrvatskih manjinskih samouprava i druge goste iz okolnih naselja, a ne u posljednjem redu sudionike programa: polaznike vrtića i učenike hrvatske skupine Općega prosvjetnog središta «Šugavica» na Dolnjaku, te članice pjevačkoga zbora..

„Hvala vam što ste se unatoč lošem vremenu odazvali našem pozivu, i posebno nam je drago da u ovim blagdanskim danima možemo biti zajedno, i to baš na ovome mjestu, u zgradi Čitaonice koja ponovno otvara svoja vrata, čeka i zove sve one koji su dugo godina čekali ovaj dan, za koje je ona oduvijek bila otok zajedništva, koji su bili sudionici njezina blistanja, koji su svojim radom i zalaganjem pridonijeli današnjem otvorenju, te koji su i nadalje voljni dati potporu i pomoć za budućnost ove ustanove, za sve mlade i starije, za male i velike, članove i nečlanove koji su spremni dati svoj doprinos za bogaćenje i napredak, za očuvanje svega što je naše. Na nama je da vratimo nekadašnji sjaj kojim se naša Čitaonica proslavila, da oživimo sva ona događanja koja se vežu za očuvanje našeg identiteta, da ona ponovno bude mjesto naših čestih sastajanja i druženja, da se u njoj čuje hrvatska riječ. Nek se znade da Bunjevac živi, i ne predaje se” – reče uz ostalo predsjednica udruge, ujedno zahvalivši Gradskoj samoupravi te osobno gradonačelniku i dogradonačelniku koji su dali novčanu potporu u iznosu od milijun forinta za osuvremenjivanje cen-

tralnoga grijanja. Nadalje je zahvalila svima onima koji su svojim društvenim radom pridonijeli uređivanju i spremanju zgrade kao svoga doma da bi ona opet mogla otvoriti svoja vrata.

Nakon pozdravnih riječi, «vrtićaši» iz Kinizsieve ulice, gdje sva djeca sudjeluju i u odgoju na hrvatskom jeziku, prikazali su splet dječjih božićnih igara i plesova, a uz pljesak okupljenih darivani su i prigodnim poklonima. Kazivanjem prigodnih stihova Moja baka, Rodi nam se kralj nebeski, Bijeli Božić, svečanost su uljepšali učenici prosvjetnog središta s Dolnjaka.

„Običaji su oduvijek predstavljali osnovu življenja, kalendar u vremenu i prostoru, snagu obitelji i ljudskog zajedništva. Na pragu smo najljepšega blagdana u godini. Danas smo se okupili da bismo podijelili božićni ugođaj i snagom naše zajednici obilježili i sačuvali naše starinske bunjevačke običaje –Materice i Oce, najljepše i najradosnije blagdane koje njeguju naše bunjevačke obitelji” – podsjetila je Angela Šokac Marković na važnost bunjevačkog običaja koji se čuva do danas. Članovi pjevačkoga zbora bunjevačkih Hrvata i gostiju iz Dušnoka otpjevali su nekoliko božićnih pjesama, a odgojiteljica Milica Gugan Pál kazivala je stihove Salaš na brigu.

Na kraju je predsjednica udruge svima okupljenima poželjela blažene i blagoslovljene božićne blagdane, sretnu, obilnu i uspješnu novu godinu, da je provedu u dobrom zdravlju, veselju i radosti, a pod vodstvom pjevačkoga zbora svi skupa otpjevali su pjesmu Podvikuje bunjevačka vila. Nakon toga druženje je nastavljeno uz dobru kapljicu vina, domaće kolače i peciva.

S. B.

PETROVO SELO – Zaklada za Petrovo Selo ove subote će održati prvenstvo u stolnom tenisu u mjesnom kulturnom domu. Po riječi predsjednika Zaklade, Roberta Filipovića, cilj ovoga susreta je da se Petrovišćani malo razgibljaju, a najbolji športaši će dobiti mogućnost da zastupaju selo krajem januara na športskom prvenstvu malih naseljev. Zvana toga, naravno, će se proglasiti i najbolji športaši i športašice sa zlatnom, srebrnom i brončanom medaljom. Športski susret počinje u deset uri sa ženskom borbom (imaju 12 najavljenih), a nastavlja se s muškimi naticateljima koji ih je oko trideset.

RIJEKA – Plesna predstava „Dnevnik jednog putovanja” pozvana je na SzoloDuo Internacional Dance Festival u Budimpešti koji će biti održan od 12. do 18. siječnja u Art of Movement Studio, MU Theatre i u Millenaris Teatrumu. Autorice su predstave Gordana Svetopetrić i Senka Baruška, izvođačice Senka Baruška i Martina Rukavina, kostimografkinja Matea Pasarić, a producentica Tanja Kalčić. Spomenutom predstavom Plesni art laboratorij i Centar „Koraki” predstavljaju Rijeku, Primorsko-goransku županiju i Hrvatsku u najprofesionalnijem smislu, ne samo izvodeći dvije planirane izvedbe nego i sudjelujući na okruglim stolovima i razgovorima s profesionalnim suradnicima, kritičarima i publikom.

Orkestar „Vizin” u predzavršnici natjecanja FolkBeats

Stručni sud Natjecanja za otkrivanje nadarenih glazbenika izvorne narodne i svjetske glazbe, pod nazivom FolkBeats, izabrao je u obje kategorije po 15 natjecatelja za nastavak natjecanja, a po pet orkestara natjecanje će nastaviti na temelju glasovanja publike, zaključno do 15. siječnja.

Odlukom stručnog suda u predzavršnicu među 15 narodnih orkestara ušao je i Orkestar «Vizin» iz Pečuha. Natjecanja osmine završnice u kategoriji izvorne narodne glazbe održat će se 5. i 12. veljače ove godine. Sudionici će se natjecati po skupinama od pet orkestara, a navedenih dana natjecat će se po dvije skupine. Iz petočlanih skupina po dva orkestra koji će nastaviti natjecanje u četvrtzavršnici, koje će se održati u užujku ove godine, odabrat će stručni sud, a daljnji jedan orkestar svojim glasovanjem publika. Tako će u poluzavršnici natjecanje nastaviti 12 orkestara. Opširniju obavijest možete naći na web-stranici port.hu, gdje se može i glasovati.

Božićno druženje u Mišljenu

Djevojčice iz Salante

Dana 17. prosinca u Mišljenu, gradiću nadomak Pečuhu, u kojem djeluje i Hrvatska samouprava, na čelu s Arnoldom Barićem, priređen je Božićni koncert čiju su organizaciju potpisali Hrvatski klub Augusta Šenoe, Hrvatska kulturna udruga Augusta Šenoe, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu, Udruga baranjskih Hrvata i Hrvatske samouprave pečuške mikroregije. Druženje je započeto u kasnim poslijepodnevima svetom misom u crkvi samostana Sv. Franje Asiškoga u Mišljenu. Misu je predvodio biskup banjalučki, mons. Franjo Komarica uz pjevanje Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoe iz Pečuha.

Biskup Komarica na poziv pečuškog biskupa Mihálya Mayera pohodio je Hrvate u Mađarskoj, točnije u Pečuškoj biskupiji. Franjo Komarica je ne samo biskup banjalučki nego i predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, čovjek koji se brine o hrvatskom puku na tim prostorima. Mons. Komarica nije bio prvi put u Pečuškoj biskupiji. Prije nešto više od godinu dana također je boravio ondje i tada posve neočekivano posjetio je bošnjačkohrvatsko selce Kukinju gdje je naišao na topao prijam.

Stoga se i rado odazvao ovogodišnjem pozivu da služi predbožićnu misu Hrvatima ovoga kraja i podijeli im božićni blagoslov. U nadahnutoj propovijedi biskup Komarica

ukazao je na važnost vjere u životu Hrvata katolika u njihovoj povijesnoj borbi za samobitnost i na prostorima Bosne i šire. Ukazao je na kršćanske vrijednosti koje treba snažiti u Europi, na težak položaj svojih vjernika, koji su vrativši se iz progonstva na porušena ognjišta, najprije gradili crkve, mjesta okupljanja i okrepe, mjesta gdje pronalaze snagu u svakodnevnoj borbi za opstanak i katoličanstva i hrvatstva.

Nakon mise, u spomenutoj crkvi slijedio je koncert Ženskoga pjevačkog zbora «Korjeni» iz Martinaca. Potom se okupljeni puk preselio u mišljensku športsku dvoranu (ulaz je bio besplatan za sve znatiželjnike i zainteresirane) na program Božićnoga koncerta. Koncert su znatnim materijalnim sredstvima pomogli Menadžment projekta Pečuh – europska prijestolnica kulture 2010/1, preko

Banjalučki biskup mons. Franjo Komarica

Hrvatske samouprave grada Pečuha, te pečuški gradonačelnik Zsolt Páva. Uvažene goste: biskupa Komaricu, generalnu konzulicu Ljiljanu Pancirov i predsjednika HDS-a Mišu Heppa u ime organizatora pozdravio je predsjednik Udruge baranjskih Hrvata Ivan Gugan. Koncertu su u prekrasnom ozračju mišljenske pozornice sudjelovali: KUD Marica iz Salante, točnije njegovi mali plesači, Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata i njihov orkestar, KUD Ladislava Matuška iz Kukinje i sastav Štrabanci iz Koljnofa.

Štrabanci su dali kratak koncertni dio, a potom osigurali glazbeni ugođaj druženju nastavljenom neposredno poslije koncerta. A da je raspoloženje bilo na vrhuncu, pokazuje i oduševljenje biskupa Komarice koji je s orkestrom i zapjevao na pozornici, obrativši se nazočnome hrvatskom puku. Svakako je najmiliji i najviše očekivani gost večeri bio upravo biskup Komarica, koji je donio hrvatski jezik iz Bosne i Hercegovine, te pozdrave od tamošnjih Hrvata katolika. Donio je najveću radosnu vijest u životu svakog katolika, navještaj rođenja našega Spasitelja Isusa Krista, koji nam je omogućio neograničenu ljubav prema svim ljudima. Biskup je Komarica zajedno sa svojom pratnjom odsjeo u rezidenciji pečuškog biskupa Mihálya Mayera.

KUD Ladislava Matuška

Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata

ČAVOLJ – Hrvatska manjinska samouprava sela Čavolja i ove je godine priredila svečanost u okviru koje je upriličen doček Svetog Nikole i zajednički je okičen bor za Božić. U klupskim prostorijama Hrvatske samouprave okupilo se šezdesetak članova male, omladinske i odrasle plesne skupine kako bi međusobnim darivanjem i zajedničkim kićenjem bora obilježili božićne blagdane.

Snimka: *Akoš Peli*

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

SANTOVO – Hrvatska osnovna škola u Santovu 20. prosinca 2010. godine priredila je već tradicionalni Božićni program u domu kulture, koji je bio ispunjen roditeljima, bakama, djedovima i drugim mještanima. Učenici od 1. do 8. razreda prikazali su domalo dvosatni kulturni program uz kazivanje prigodnih stihova, pjevanje božićnih pjesama, prikazivanje pastirske igre na hrvatskom i mađarskom jeziku, a nastupio je i školski tamburaški orkestar.

S. B.

SANTOVO – Osim drugih godišnjih običaja, u Santovu se do danas očuvao i običaj betlehemara, koji se u naše vrijeme prikazuje na seoskim adventskim svečanostima, te u Božićnom programu hrvatske škole, a uoči Božića obilaze se i hrvatski domovi. Skupina učenika, koje je uvježbala vjeroučiteljica Marica Mandić Jelić, 22. prosinca pod vodstvom Ilije Stipanova obišla je 60-ak domova šokačkih Hrvata, prikazavši pastirsku igru o životu Svete obitelji i rođenju Isusa Krista.

S. B.

Dvije božićne priredbe

Došli i kadeti Zrinske garde iz Kerestura

Učenici kotoripske osnovne škole s velikom su blagdanskom priredbom pošli su ususret Božiću. Održane su čak dvije, u srijedu za mještane, a u četvrtak za učenike škole. Na priredbi „Stiže nam Božić“ u školskom su predvorju nastupili mladi glumci, plesači, pjevači i svirači. Njih su za nastup pripremile učiteljice *Ivanka Cmrečki*, *Jasenska Trojko* i *Klaudija Vidović*. Priredbu su u četvrtak uveličali kadeti Zrinske garde iz keresturske škole koji su oduševili svojom pojavom i pozdravom „Navik živi onaj ki zgine pošteno“. To je za kotoripske osnovce bio novi trenutak koji je unio u priredbu još veću ozbiljnost i dostojanstvo.

Tekst i snimka: *M. Grubić*

Lipa je gesta mjesnih aktivistov, školarov, kulturnih društav da ljeta na ljeto probuju polipšati božićno vrime za sve stanovnike sela s jednim programom, uz najbolje čestitke i binčanje da se svenek čuti, mi svi pripadamo jednoj brižnoj zajednici. 19. decembra, u nedilju početo od 17 uri još jednoč se je napunio kulturni dom Petrovoga Sela. Došli su mali i veliki pogledati, poslušati školare, odrasćene. Dvojezični program se je začeo betlehemsom igrom 6. razreda Dvojezične škole, ku su pri svakom stanu prikazali učenici u minuli dani. Tamburaški uvod mjesnih školarov, pod peljanjem Rajmunda Filipovića su slijedile recitacije i jačke, takaj u izvedbi talentiranih učenikov. U igri trumbitašice Vivien Pintér nismo mogli uživali prvi, a vjerujemo i ne zadnji put. Veliko je bilo presenećenje kratki igrokaz, istina na ugarskom jeziku, ali s dirljivom pričom o siromaškom šju-

Božićna čestitka za Petrovo Selo

Školski sastav „Tanka žica“ je predstavio božićni repertoar

steru ki je imao i odgajao devetero dice prez matere, med skromnimi životnimi uvjeti, ali u velikoj ljubavi. Glavnu ulogu je odigrao Balint Hooš. Rutinirani i slavni tamburaši Koprive u samostalnom bloku, a i u pratnji jačkarnoga zbora Ljubičica su se pobrinuli za dobro raspoloženje. U mističnom sjaju kriskindla je školska direktorica Edita Horvat-Pauković svim za-

željila lipse svetke i srićno novo ljeto. Ana Škrapić-Timar, predsjednica Hrvatske manjinske samouprave je pak ovput prikerala božićni dar peljačicam škole i čuvarnice. Hrvatski kalendari za 2011. ljeto jur su se po starom običaju besplatno podilili med stanovnici i to kao dar mjesne Hrvatske manjinske samouprave, a zidni kalendar s petroviskimi slikami su mogli zainteresirani kupiti za 1500 Ft. U predvorju velike dvorane sve nazočne je dočekao roditeljski tanač s pečeni, kolači a i tejom ter zakipljenim vinom, u duhu druženja pred najlipšim svetkom ljeta.

-Tiho-

S velikim veseljem odigran božićni igrokaz školarov

Četarski Božić s dijamantnom obljetnicom hištva

Farnik Tamás Várhelyi predaje jubilarom papinsku i biskupsku povelju

Drugi dan Božića, na Stefanju su na hvalodavanje skupadošli rodjaki, poznaniki, prijatelji, susjedi u nedavno obnovljenoj četarskoj mjesnoj crkvi Sv. Mikule. Posebnoj prilici je dao razlog da su pred šezdesetimi ljeti uprav 26. decembra izrekli sudbonosni „da“, Nardanac Gustav Bošić i Četarka Marija Irma Schaffer. Sa svojim jednostavnim seoskim žitkom i poštenjem svenek su bili pravi primjer za cilu zajednicu. Gusti bači su ljeta dugo bili upravnik pošte, a kad su prošli u mirovinu, aktivno su se zeli za djelo u crkvenom tanaču kot član, a kasnije kot predsjednik i sad jur pet-

naest ljet, kot i crikvenjak. Kako se povida, u mladosti su se pripravili za gospona, ali je ljubav drugačije odredila njegovu sudbinu.

Teta Irma su bili baba, u onu dob su morali na praksu u Segedin, zato je palo sklapanje hištva na Božić. U Gornjem Četaru ali i u ciloj okolici jako su je poštovali, svakomu su bili na pomoć. I u zimi su se na bicikljinu ali pišice paščili nosećim ženam da im pomažu u porodu. U četarskoj crkvi u božićno vrime su još jednoč prisegli jubilaru pred umirovljenim farnikom Keresteša, Alajosom Szabóem a i duhovnikom Petrovoga Sela i Pinčene doline, Tamásom Várhelyiem.

Pred oltarom znova su prisegli slavljeniki, Gustav Bošić i njegova hižna družica Marija Irma Schaffer

Prilikom hvalodavanja još jednoč se je napunila pred kratkim obnovljena mjesna crkva

Na važnom jubileju su im čestitale dvi kćerke, četiri nukići i dvojki, prauniki. Zvana toga je Tamás Várhelyi prikdao hižnomu paru povelju sambotelskoga biskupa dr. Andrása Veresa, u kojoj moli Gospodina Boga za blagoslov na daljnji žitak ovoga vjernoga para. Pravo je presenećenje pak bilo povelja Svetoga Oca, Pape Benedikta XVI., kot posebni dokument blagoslova na šezdesetljetno skupno življenje. Jubilarom i mi željimo još mnogo srićnih ljet u ljubavi, radosti i zdravlju!

-Tiho-

Foto: László Fodor

„Hajd’te, braćo, da idemo..”

Kao što je poznato, plesači i svirači KUD-a Tanac (momci), u pratnji gajdaša Andora Véggha, u predbožićno vrijeme već godinama obilaze Hrvate u Pečuhu i obližnjim naseljima želeći im blagoslovljen Božić i bogatu, rodnu novu godinu.

Tako je to bilo i ove godine. Betlehemari su od 18. sve do 23. prosinca obilazili zajednice okupljene u Olasu, Poganu, Kozaru i Salanti, te obiteljske domove u Kukinju, Udvaru, Šarošu, Pečuhu, Martincima, Lukovišću, Novom Selu, a jednako tako i u Hrvatskoj, u Dražu i Topolju.

Na nekim su se mjestima dečkima priključile i „Tanacove” djevojke, predstavljajući običaje vezane uz doček Božića, te pjevajući lijepe adventske i božićne pjesme.

„Faljen Isus! Čestit vam bio Badnjak, Adam i Eva! Mlogo godina živili u zdravlju, miru i dušnom spasenju! Malo radili, mlogo imali, bolje Boga falili nego dosad.

Slanina vam bila ko vrata, kobasica ko greda, divojkine sise ko koršovi, imali pilića ko mravi. Živili!”

Vesna Velin

U Olasu

U Poganu

U Salanti

Zajednički Dan umirovljenika u Lukovišću

Na poticaj Hrvatske manjinske samouprave, 13. studenoga lukoviška Seoska samouprava te Hrvatska i Ciganska manjinska samouprava priredile su zajednički Dan umirovljenika. Priredbi su sudjelovali svi umirovljenici koji žive u Lukovišću, bili oni Mađari, Hrvati ili Cigani, što dosada nije bilo uobičajeno.

Poslije brižnih priprema, spomenutoga dana u 17 sati mjesna crkva popunjena je vjernicima, većinom umirovljenicima, gdje je velečasni Ágoston Darnai održao misu na hrvatskom jeziku u pratnji dvaju kantora.

Poslije je u domu kulture – koji je također bio popunjen – priređen kulturni program. Prije programa József Matyók, načelnik sela, i Ruža Bunjevac, predsjednica Hrvatske

manjinske samouprave, najtoplije su pozdravili sve umirovljenike sela, te pozvane goste.

Na spomen preminulima u Lukovišću je ove godine zapaljena po jedna svijeća.

Program su počeli mjesni „vrtićaši” na hrvatskom i mađarskom jeziku, čime su obrađivali mnogobrojnu publiku. Slijedili su školarci s pjesmama Josipa Gujaša Đuretina kojima su u okviru Croatiade u Santovu osvojili prvo mjesto. Zatim nas je zadivio moderni ples što ga je predstavila djevojačka skupina mjesne škole, izazvavši time u gledateljima neke vrste nostalgije. Dječja skupina fočke Ciganske manjinske samouprave svojim temperamentnim plesovima imala je golem uspjeh.

Program je nastavila mjesna skupina

„Drava” koja je predstavila stari običaj „Molba za kišu” s pjesmama i plesovima. Veliku tišinu što je bila za vrijeme programa slijedio je beskrajn pljesak.

(Ovaj je program „Drava” 6. studenog u pečuškome Muzeju „Dóm” pri otvaranju izložbe o podravskim narodnim običajima, tkaninama i starinskim alatima, s velikim uspjehom već predstavila.)

Nakon programa tri samouprave večerom su pogostile umirovljenike, gdje su ih lukoviški mladi tamburaši zabavljali, na njihovo najveće zadovoljstvo.

Priredbu su još danima spominjali jer su se Hrvati, Cigani i Mađari veoma dobro osjećali.

Joka Bunjevac

Prela i balovi u Bačkoj 2011.

15. siječnja ČAVOLJ

Orkestar „Bačka” – Gara
Orkestar „Čabar” – Baja, Dječja plesna grupa „Kolo”, KUD „Kolo” – Tompa i KUD „Rokoko” – Čikerija

22. siječnja DUŠNOK

Orkestar „Zora” – Tukulja

SENTIVAN

Orkestar „Vizin”, KUD „Tanac” – Pečuh

29. siječnja BAJA – Veliko prelo

Zvonko Bogdan i orkestar – Subotica,
Orkestar „Čabar” – Baja, Orkestar „Bačka” – Gara

5. veljače SANTOVO – Marindanski bal

Orkestar „Vizin” – Pečuh,
KUD „Tanac” – Pečuh

12. veljače GARA

Orkestar „Bačka” – Gara
„Zabavna industrija” – Dušnok

19. veljače VANCAGA

Orkestar „Čabar” – Baja,
Orkestar „Gravia band”
BIKIĆ Orkestar „Bačka” – Gara

26. veljače ČIKERIJA

Orkestar „Orašje” – Vršenda, Mohač

5. ožujka KALAČA – Lakomac

12. ožujka GARA – Muško prelo

Orkestar „Bačka” – Gara

Hrvatski bali u Gradišću

UMOK/HEČKA – 21. januara, u petak, od 19 uri restoran Tornácós čeka u Hečki, prvenstveno Hrvate iz Umoka. Nastupaju tamburaši i plesači HKD-a Kajkavci iz spomenutoga sela, a za noćnu zabavu je odgovorna petroviska Pinkica.

BIKE – 22. januara, u subotu, mjesna Hrvatska manjinska samouprava poziva Hrvate na feštu od 18 uri u restoran Préri (Füred). Nastupa hrvatski zbor Danica, a za muziku će se pobrinuti petrovski Pinka-band.

GORNJI ČETAR – Hrvatska manjinska samouprava i HKD Četarci organiziraju svoj bal 29. januara, u subotu, početo od 20 uri u mjesnom domu kulture. Bal će otvoriti mjesni folklorai i domaći mišani zbor Jorgovan. Svira Karambolo i Sladoled (mladi muzičari iz Narde i Hrvatskih Šic).

KISEG – Hrvatska manjinska samouprava 5. februara, u subotu, Vas čeka na svoj tradicionalni Hrvatski bal u Hotel Irottkő. Kako nam je rekao Šandor Petković, predsjednik HMS-a, ljetos će se u okviru kulturnoga programa predstaviti HKD Čakavci i muška klapa Noha iz Hrvatskoga Židana. Na balu svira petrovski Pinka-band. Cijena karte je 5500 Ft.

UNDA – Hrvatsko društvo i mjesna Hrvatska manjinska samouprava će prirediti svoj bal 12. februara, u subotu, u gostioni Koli. Kako nas je predsjednik HDS-a Štefan Kolosar informirao, cijena ulaznice s vičermom je 3500 Ft. Nastupa muška klapa „Staro vino” iz Austrije i HKD Veseli Gradišćanci iz Unde. Vridne tombole čekaju sve goste, a za glazbeni okvir je zadužena Pinkica.

HRVATSKI ŽIDAN – Hrvatska manjinska samouprava 12. februara, u subotu, priređuje svoj hrvatski bal u mjesnom restoranu „Margareta”. Nastupaju klapa Noha i mladi tamburaški sastav Židanci. Za bal sviraju Židanski bečari.

SAMBOTEL – Ljetos Narda priređuje županijski Hrvatski bal u Sambotelu na novom mjestu. Umjesto Doma športov, 19. februara, u subotu, Hrvate iz ovoga grada ter iz okolišnih hrvatskih sel, a pravoda i izvan granic očekuje sambotelški dvokatni restoran „Tóvendéglő”. Kako je glavna organizatorica bala, načelnica Narde Kristina Glavanić rekla, u restoranu moru smjestiti kih pol jezero ljudi, i ovput karte će biti prodane skupa s vičermom, što je još jedna novost, uspoređujući ov društveni događaj s minuli ljeti. Nastupaju tamburaši i jačkari iz Narde ter partnersko Kulturno-umjetničko društvo Mladost iz Odre (Hrvatska). Za muziku su odgovorni petrovski sastavi Pinka-band i Pinkica, a za atrakciju su pozvani Baruni iz Hrvatske, ki su pred trimi ljeti koncertirali prilikom PETNO-festivala u Petrovom Selu. Za daljnje informacije je zadužena Kristina Glavanić, mail-adresa kglav@freestart.hu, ali telefon: 209152006.

KEMLJA – Hrvatska manjinska samouprava priređuje Hrvatski bal u mjesnom domu kulture 19. februara, u subotu. Nastupaju sve kemljanske grupe od najmanjih sve do odrasćenih jačkarov i tancošev. Za muziku je odgovoran starogradski bend Kapsolat, ki imaju veze u Rijeki, pa tako znaju svirati brojne hrvatske jačke i melodije, smo doznali od predsjednice HMS-a Marije Nović-Štipković.

Zimska zabava u Budimpešti

U predvorju budimpeštanskog TreffOrt restorana (1088 Budapest, Rákóczi út 5, kod Astorije 15. siječnja s početkom u 19 sati priređuje se Zimska zabava kojoj je namjera okupiti budimpeštanske Hrvate i njihove prijatelje u ovogodišnjoj balskoj i pokladnoj sezoni na druženje i razgovor uz ples i pjesmu. Organizatori su priredbe Hrvatska samouprava grada Budimpešte i Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti. Program svojim nastupom otvara Budimpeštanska hrvatska izvorna skupina, a na zabavi sviraju dva orkestra: Pinkica iz Petrovoga Sela i Siget, koji okuplja svirače iz svih hrvatskih krajeva u Mađarskoj. Ulaz na zabavu je besplatan, a nudi se hrana i piće, a sve ostalo prepušteno je gostima i ponudi tamošnjega bifea, ističu organizatori u svom pozivu.

Roditeljska zajednica Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Križea u Pečuhu organizira

DOBROTVORNI HRVATSKI BAL

15. siječnja 2011. s početkom u 19,00 sati u Auli pekuške hrvatske škole

svira Orkestar JUICE

Ulaznice po cijeni od 1500 Ft mogu se kupiti radnim danom od 7 do 8 sati ujutro u školi

Čeka vas bogata tombola i bife!

Prihod bala namijenjen je polaznicima vrtića i učenicima škole.

A Miroslav Križea Horvát Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Diákotthon Szülői Munkaközössége

2011. január 15-én 19.00 órai kezdettel

JÓTÉKONYSÁGI HORVÁT BÁLT

rendez az iskola aulájában

Zenél: JUICE Zenekar

Béletpójszegék 1500 Ft-os áron az iskolában vásárolhatók munkanapokon reggel 7-től 8-ig

Gazdag tombola és büfé!

A bál bevételét az óvoda és az iskola tanulóinak ajánljuk fel.

